

VAASAN VAMMAISPOLIITTINEN OHJELMA 2014 – 2017

Sisällysluettelo

Esipuhe	3
Vammaispolitiikkaa ohjaava lainsäädäntö ja toimenpideohjeet	4
Vaasan vammaispoliittisen ohjelman 2014–2017 taustaa	6
Vaasan vammaispoliittisen ohjelman konkreettiset toimenpide-ehdotukset	
- Tiedonsaanti, tiedottaminen ja asenteet	7
- Asuminen, elinympäristö ja palvelujen toimivuus	8
- Päivähoito ja koulutus	12
- Sosiaali- ja terveystyö	14
- Henkilökohtainen apu	16
- Kuntoutuminen	17
- Työllisyys ja työelämä	18
- Toimeentulo ja sosiaaliturva	19
- Muuta	19

(Ohjelmassa puhutaan vammaisista henkilöistä, sillä tarkoitetaan sekä vammaisia että pitkäaikasairaita henkilöitä)

Kuvat ja kuvatut teokset: Päivätoiminta Meritähti

Hyväksytty kaupunginvaltuustossa 15.12.2014.

Esipuhe

Kädessäsi on nyt Vaasan vammaisneuvoston tekemä kolmas vammaispoliittinen ohjelma, jossa huomioidaan myös kuntaliitoksen myötä tullut Vähänkyrön kaupunginosa. Ohjelma on vuosille 2014 – 2017. Tämä on ensimmäinen kaupungin ohjelmista, mikä mukautuu uuteen, keväällä 2013 hyväksytyyn Vaasan kaupungin strategiaan.

Vammaisia ja pitkäaikaissairaita koskevat asiat ovat tällä hetkellä suuressa uudistus- ja muutosvaiheessa. On tulossa mm. lakien yhdistämistä (kehitysvamma- ja vammaispalvelulaki) ja suuria palvelurakennemuutoksia. Mitä uudistukset ja tulevaisuus tuovat tullessaan... sitä emme vielä tiedä. Meidän kaikkien tehtävänä on kuitenkin pitää huolta toisistamme parhaalla mahdollisella tavalla. Tässäkin asiassa monesti hyvin pienet teot tuovat suuren avun sitä tarvitsevalle. Oikealla asenteella ja tahdolla voimme muutoksista ja tiukasta taloustilanteesta huolimatta pitää huolta ja parantaa monen vaasalaisen elämän laatua. Kuten jo edesmennyt arkkiaatri Arvo Ylppö aikoinaan sanoi ” Yhteiskunta, joka toimii vammaisille ja lapsille, ei voi olla huono kenellekään.” Tämä ohjelma on siis meidän kaikkien kuntalaisten hyväksi ja se koskettaa meitä jokaista.

Vammaisneuvosto 12.6.2014

Anne Salovaara-Kero
puheenjohtaja

Marjo Luomanen
VAMPO työryhmän pj

Tiina Mäki
sihteeri

Elina Blundin

Kai Kleemola

Tellervo Vallius

Leena Tulimaa

Mauri Öljymäki

Päivi Rönn

Börje Kukkonen

Ritva Hagelberg

Vähänkyrön alueellinen vammaisneuvosto

Kyösti Renko

Ilmo Eerola

Pentti Salli

Pertti Syrjä

Raija Välimäki

Birgit Saarenmäki

Matti Pihlajanmäki

Riitta Liimakka

Vammaispolitiikkaa ohjaava lainsäädäntö ja toimenpideohjeet

Vammaislainsäädäntö on uudistuksen myllerryksessä. Tavoitteena on yhdistää nykyinen [vammaispalvelulaki](#) (laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista, 3.4.1987/380) ja [kehitysvammalaki](#) (laki kehitysvammaisten erityishuollosta, 23.6.1977/519). Vammaislainsäädännön kehittäminen kytkeytyy kiinteästi valmisteilla olevaan palvelurakennemuutokseen sekä sosiaalihuollon lainsäädännön uudistukseen. Uudistuksessa on otettava huomioon [YK:n vammaissopimuksen](#) kansalliselle lainsäädännölle asettamat velvoitteet ja [kehitysvammaisten asumista ja palveluita koskeva periaatepäätös](#). Tämän valtioneuvoston periaatepäätöksen mukaan jokaisella kehitysvammaisella henkilöllä on oikeus asua samoin kuin muutkin kuntalaiset ja saada tarvitsemansa palvelut. Päämääränä on, että vuoteen 2016 mennessä laitoksissa on enintään 500 asukasta, ja että vuoden 2020 jälkeen kukaan vammaisen henkilö ei asu laitoksessa.

Kunnan velvollisuutena on seurata oman kuntansa vammaisten henkilöiden elinoloja ja viranhaltijoiden ja luottamushenkilöiden on tehtävä sellaisia päätöksiä, jotka edistävät kuntalaistensa tasa-arvoista oikeutta toimia yhdenvertaisina jäseninä ja heidän on pyrittävä poistamaan ne esteet, jotka mahdollisesti estävät edellä mainitun asian toteutumista (Vammaispalvelulaki § 3+6)

Vammaisen henkilön tarvitsemien palvelujen ja tukitoimien selvittämiseksi laaditaan palvelusuunnitelma, joka päivitetään tarvittaessa. Suunnitelma tehdään yhteistyössä vammaisen henkilön ja kunnan vammaispalvelujen kanssa, näin mahdollistetaan asiakkaan osallisuus. Suunnitelma on pohja tarvittaville henkilökohtaisille päätöksille. Palvelusuunnitelmat ovat myös suuntaa-antava työkalu vammaispalvelujen kehittämistarpeille ja talousarviolle.

Vammaisille tarkoitettuja palveluja tuottavat Kela ja kunnat ja niitä ovat mm.:

- [Kuntoutusohjaus](#)
- [Sopeutumisvalmennus](#)
- [Saattajapalvelut](#)
- [Päivätoiminta](#)
- [Henkilökohtainen apu](#)
- [Palveluasuminen](#)
- [Kuljetuspalvelut](#)

Esteetön rakentaminen perustuu

- [Maankäyttö- ja rakennuslakiin](#): § 5, 12, 117 mom 3, 167 mom 2
- [maankäyttö- ja rakennusasetukseen](#), § 53.
Lisäksi esteettömän rakennuksen, määräykset ja ohjeet perustuvat
- Suomen Rakentamismääräyskokoelmaan (RakMK) osa [F1](#) ja
- asunnon suunnittelu, määräykset ja ohjeet 2005 ovat RakMk, [osa G 1](#).

Kansalaisten yhdenvertaisuus perustuu [Suomen Perustuslain](#) II luvun Perusoikeudet, § 6.

Vaasan vammaispoliittisen ohjelman 2014–2017 taustaa

Vammaisneuvosto on päättänyt päivittää [Vaasan kaupungin vammaispoliittinen ohjelma](#) 2010–2013, KOHTI YHDENVERTAISTA JA ESTETÖNTÄ VAASAA (KV 11.10.2010 § 90).

Päivittämisen yhteydessä huomioidaan myös [Vaasan kaupungin esteettömyyssuunnitelma 2011-2015](#) ja erityisesti sen [konkreettiset ehdotukset suunnitelman toteuttamiseksi](#) (12.9.2011 § 111).

Nyt luotu yhtenäinen toimenpide-ehdotus vammaisten ihmisten yhdenvertaiseen ja sujuvaan elämiseen kotikaupungissamme Vaasassa on luotu Vaasan yliopiston avustamana World Café menetelmää käyttäen yhteistyössä vammaisten henkilöiden, viranhaltijoiden ja luottamushenkilöiden kanssa. Vaasan kaupunginhallitus on käsitellyt ohjelman kokouksessaan 24.2.2014 § 89 ja lähettänyt sen eri hallintokunnille lausunnon. Määräaikaan saadut lausunnot on huomioitu näissä konkreettisissa toimenpide-ehdotuksissa.

VAASAN VAMMAISPOLIITTISEN OHJELMAN TOIMENPIDE- EHDOTUKSET VUOSILLE 2014 – 2017

Tiedonsaanti, tiedotus ja asenteet

Kehittämisehdotus	Toimenpide	Vastuu	Aika	Seuranta
Selkokieliäosaamista lisättävä	Käytettävä selkeää kieltä ja avattava ammattisanasto	Viestintävastaavat koulutautuvat ja jakavat osaamistaan	jatkuva	
Helppo tietopankki johon koota kaikki kaupungin palvelut	Kaupungin verkkosivut selkeiksi	Viestintävastaavat		
Tiedotteita ajankohtaisista asioista kaupungin tiedotuslehteen selkokielellä	Selkokielineen yhteenveto tiedotuslehteen ja mahdollistetaan myös näkövammaisille tiedon saanti	Toimitus + toimitusneuvosto	2014 →	
Koulutusta kaupungin kaikille ammattiryhmille vammaisuudesta ja vammaisten henkilöiden kohtaamisesta	Kokemuskouluttajia hallintokuntien koulutustilaisuuksiin - osaksi kaupungin henkilöstökoulutustarjontaa; "Asiakkaan arvokas kohtaminen" DVD tukemaan tiedotusta erilaisuuden kohtaamisesta. informointi uudesta vammaispoliittisesta ohjelmasta	Vammais- ja esteettömyysasiamies, henkilöstöpalvelut, koulutussuunnittelijat, työväenopisto ja arbis, hallintokuntien esimiehet	2014 →	
Kaupunkilaisille tietoa vammaisuuteen liittyvistä asioista	Järjestöt ja vammaisneuvosto välittävät tietoa → hallintokunnat vastaanottavat tietoa saavutettavien palvelujen kehittämiseksi	Järjestöjen yhteisesitteet, seminaarit ja tapahtumat → medially suuri merkitys	2014 →	

Asuminen, elinympäristön ja palvelujen toimivuus

Kehittämissuositus	Toimenpide	Vastuu	Aika	Seuranta
<p>Mahdollistetaan oman asumis- ja elintavan valinta kunnioittamien vammaisten henkilöiden itsemääräämisoikeutta</p>	<p>Erilaisten asumismuotojen toteuttaminen (kaavoitus, asuntojen muutostyöt)</p> <p>Otetaan käyttöön kartoituslomakkeita – helpottamaan rakennuttajaa (esim. Espoon malli) esteettömyyden toteuttamisessa</p> <p>Myös esteetön asuinympäristö</p> <p>Vammaisten henkilöiden omien mielipiteiden kirjaaminen palvelusuunnitelmiin</p> <p>Käynnistetään yhteistyöhankke, jonka tarkoituksena on luoda toimintamalli liikuntarajoitteisten ja ikääntyvien kaupunkilaisten kotona asumisen tukemiseksi kotien esteettömyyttä, toimivuutta ja turvallisuutta parantamalla.</p> <p>Kehittyvän tekniikan mahdollisuuksia hyödynnettävä</p> <p>Riittävä henkilökohtainen apu ja kotipalvelu</p>	<p>Kaupunkisuunnittelu, rakennusvalvonta, Pikipruukki, VOAS</p> <p>Vammaispalvelut</p> <p>Sosiaali- ja terveystoimi, kotipalvelu ja vammaispalvelut, ikä- ja vammaisneuvosto sekä Pikipruukki</p>	<p>Jatkuva tehtävä</p>	
<p>Julkiset tilat esteettömiksi</p>	<p>Esteettömät ratkaisut yhdyskuntasuunnittelussa, rakentamisessa ja peruskorjauksissa</p> <p>Saavutettavuuden ja esteettömyyden pitää näkyä kaupungin jokaisen toimipisteen toimintasuunnitelmissa ja budjetissa</p> <p>Määritetään esteettömyyden erikoistasoa vaativat kohteet sekä laaditaan toimenpidesitykset esteettömyyden toteuttamiseksi</p>	<p>Kaupunkisuunnittelu, kaavoitus, rakennusvalvonta, talotoimi, kuntatekniikka, vammaisneuvosto</p> <p>Rakennus- ja ympäristölautakunta sekä tekninen lautakunta</p> <p>Vammais- ja esteettömyysasiamiehen mukaan rakennusvalvonnan katselmusasiamiesten</p>	<p>Jatkuva tehtävä</p>	

	<p>Esteettömät julkiset palvelut Ehdotus erityistasoksi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kävelykatuympäristöt • keskusta-alueet, joilla on julkisia palveluja • vanhus-, vammais-, sosiaali- ja terveystalujen toimipaikat ja ympäristöt • alueet, joilla on paljon vanhus- ja vammaisasuntoja • julkisen liikenteen terminaalit- ja pysäkkialueet • liikunta- ja leikkipaikat, joilla on erityisesti huomioitu kaikki käyttäjät • erityiset esteettömät reitit esim. virkistysalueilla <p>Kaupungissa eri toimipisteissä olevat asiakastoimipisteet arvioidaan esteettömyyden ja toimivuuden kannalta.</p> <p>Laaditaan ohjeet esteettömyysnäkökulman huomioimiseksi kaavoituksessa</p> <p>Uusia tiloja ja tilojen korjaustarpeita koskevat rakennuslupahakemusten esitykset edelleen vammaisneuvoston esteettömyystyöryhmälle lausunnolle.</p>	<p>kokouksiin</p> <p>Maankäytön toteutamisohjelma vuosille 2015-2020 vammaisneuvostolle lausunnolle</p>		
<p>Liikehuoneistojen ja toimipaikkojen esteettömyyden edistäminen</p> <p>Keskusten esteettömät julkiset WC-tilat, palvelemaan kaupungissa asioivia ja esimerkiksi pienempien ravitsemusliikkeiden asiakkaita</p> <p>Kaupunginosa-alueiden palvelualueiden esteettömyys kartoitetaan ja huomioidaan niiden saavutettavuus jalankulku- ja kevyen liikenteen väyliä myöten</p>	<p>Tiedottaminen liikkeenharjoittajille ja aloitteet esteettömistä ratkaisuksista sekä valvonta.</p> <p>Keskustan mainoskylttien poistaminen jalkakäytäviltä</p> <p>Vaasa-oppaaseen merkinnät esteettömistä tiloista, kulureiteistä ja yleisistä wc:stä ja inva wc:stä (- > UPP code kännykään kuunneltava opas)</p>	<p>Vammaisneuvosto, tekninen lautakunta, yrittäjät, kaupapaketjut</p> <p>Rakennus- ja ympäristölautakunta sekä tekninen lautakunta Matkailutoimi</p> <p>Kaupunginosa aluetoimikunnat ja asukasyhdistykset</p>	<p>Jatkuva tehtävä</p>	
<p>Kehittämissuositus</p>	<p>Toimenpide</p>	<p>Vastuu</p>	<p>Aika</p>	<p>Seuranta</p>

Kehittämisehdotus	Toimenpide	Vastuu	Aika	Seuranta
<p>Katujen rakennus- ja kunnossapitotöiden merkitseminen</p> <p>Hiekoitushiekan nopea poisto keväisin</p> <p>Nopea lumenauraus jalankulkukäytäviltä, pysäkeiltä ja LE-parkkipaikoilta</p>	<p>Kaupungin käyttö-, hoito-, huolto- ja kunnossapitotehtävien ohjeet tarkistetaan esteettömyyden näkökulmasta päivittämällä niihin ylläpidon esteettömyysohjeet</p> <p>Julkisten alueiden suunnitteluohjeisto ja tyyppiirustukset tarkistetaan esteettömyysnäkökulmasta</p>	<p>Päätös Telassa SuRaKu ja mahdollisten muiden ohjeiden käyttämisestä</p> <p>Tela, kuntateknikka, Vammaisneuvosto, kiinteistöjen omistajat, järjestöt</p>	2014 →	<p>Vaasan kaupungin esteettömyyskartotus 2010, Salla Vainio</p>
<p>Suojateiden ylitykset ja valoristeykset turvallisiksi</p>	<p>Liikenneturvallisuuden kehittäminen. Yhtenäiset äänimerkit ja äänimerkkien säännöllinen tarkastus.</p>	Kuntateknikka	2014 →	
<p>Toimiva ja kaikkia palveleva julkinen liikenne</p>	<p>Tehdä selvitys kuljetuspalvelujen integroimisesta - arvioimalla nykytilanne laatimalla sen pohjalta toimenpide-esitykset, kuntalaisia kuultava, toimiva ja kaikkia palveleva liikenne tuo säästöjä</p>	<p>Tekninen toimi, vammaispalvelut, Vammaisneuvoston edustus mukaan suunnitteluun</p>	2014 →	
<p>Esteettömät kulttuuri-, liikunta- ja harrastusmahdollisuudet</p>	<p>Kartoitetaan esteettömät kaupungin ja yksityisten liikunta-, harraste-, vapaa-aika-, kulttuuri-, majoitus- ja ravitsemustilat ja merkitään nämä selvästi. Tiedotetaan niistä laitosten tiedotteissa ja ohjelmamoituksissa (ks. myös julkiset tilat)</p> <p>Kulttuuri kaikille -alueellinen projekti</p>	<p>Kulttuuri- ja vapaa-aikatoimi, matkailutoimi.</p> <p>Laitokset ja järjestöt kulttuurin, liikunnan ja eri harrastusten aloilla.</p> <p>Paikallinen opintosekteli vammaisten koulutus- ja kulttuuripalvelujen saatuuden varmistamiseksi</p>	Jatkuva tehtävä	<p>Yttersundomin uudelle asuinalueelle on suunnitella esteetön uimaranta, luontopolku ja venelaituri. Työt käynnistynevät vuonna 2014.</p>
<p>Vammaisille henkilöille mahdollisuus osallistua erilaisiin tapahtumiin edullisesti</p>	<p>Kulttuuritoimi tai/ja Vaasan seudun yhdistykset hakevat vammaisten kulttuuripiiriin projektirahaa. Kulttuuriryhmä vammaisille henkilöille (suunnitteilla vuodelle 2014).</p>	<p>Kulttuuri-, vapaa-aika sekä museot, teatterit, ravintolat ja muut vapaa-ajanviettopaikat</p> <p>Yrittäjät</p> <p>Kulttuuritoimi /Yhdistykset</p> <p>Vammaisneuvosto</p>	2014 →	

		ja vammaisjärjestöt		
Henkilökohtainen avustaja, ystävä tai tukihenkilö ilmaiseksi kulttuuri- ja urheilutilaisuuksiin ja tiloihin. Ns. Ystävänkorttitoiminnan laajentaminen.	Vammaisneuvosto tekee aloitteen Sosiaali- ja terveysministeriölle (STM) ns. Ystävänkorttitoiminnan laajentamisesta koskemaan koko maata ja kaikkia vammaisryhmiä, jotka tarvitsevat avustajaa päästäkseen vapaa-ajanviettoon.	Vammaisneuvosto STM (VN, eduskunta) Kulttuuri-, vapaa-aika ja matkailutoimi sekä museot, teatterit, ravintolat ja muut vapaa-ajanviettopaikat huomioivat kortin Kulttuurilaitokset / tapahtumien järjestäjät Vaasan Seudun Yhdistykset ry	2014 →	
Mahdollistetaan merellinen Vaasa myös vammaisille henkilöille	Toteutetaan esteettömiä laitureita ja esteettömiä laivaristeilyjä esim. esteettömään Kuparisaareen	Kuntatekniikka / liikennejärjestelypäällikkö Matkailutoimi / matkailupäällikkö Yrittäjät	2014 →	
Vammaisystävällisiä luontopolkuja metsämaisemiin	Ulkoalueiden suunnittelussa ja toteuttamisessa on huomioitava liikuntaesteisten tarpeet. Huomioidaan erityisesti uudis- ja saneerauskohteet.	Kaupungin viheralueyksikkö / yksikön päällikkö Vammaisjärjestöt Vammaisneuvosto		Yttersundomiin suunnitteilla esteetön reitti → toteutus ehkä vuonna 2015 → budjettikysymys
Nuorisotilat / nuorisotoimi soveltuvaksi myös vammaisille henkilöille	Esteettömyys nuorisotiloissa, suvaitsevaisuuskasvatus	Nuorisotoimi / Nuorisotoimenjohtaja	2014 →	
Kehittämisehdotus	Toimenpide	Vastuu	Aika	Seuranta

Päivähoito ja koulutus

Kehittämisehdotus	Toimenpide	Vastuu	Aika	Seuranta
Päiväkotien ja koulujen ryhmäkoot pienemmiksi	Vaihtoehtoinen toimenpide: lisää vammaisten avustajia tai innovatiivisia ratkaisuja kuten kahden opettajan luokkia	Varhaiskasvatus- ja perusopetustoimi / opetuspäälliköt Päiväkodit ja koulut	2014 →	
Opiskeluun tarvittavien apuvälineiden myöntäminen	Henkilökohtaiset palvelusuunnitelmat ja päätökset apuvälineistä sekä ohjaus kelan palveluihin. Modernien apuvälineiden tarjonta	Vammaispalvelut, sosiaalityöntekijät, kuntoutusohjaajat ja KELA	Jatkuva tehtävä	
Vammaisille oppilaille oikeus siirtyä ikätovereidensa mukana yläkouluun	Mahdollistetaan integrointi ja varmistetaan esteetön ympäristö	Varhaiskasvatus- ja perusopetustoimi / opetuspäälliköt Talotoimi / rakennuttajapäälliköt		
Vammaisten henkilöiden koulutus- ja työelämän polut toimiviksi (huomio nivelkohtiin)	Erityisoppilaiden ohjaukseen panostaminen, oma erityisopinto-ohjaaja	Varhaiskasvatus- ja perusopetustoimi, toisen asteen koulutus / opetuspäälliköt ja rehtorit	2014 →	
Toisen asteen opetus joustavaksi ja esteettömäksi	Innovatiivisia ratkaisuja yksilökohtaisesti räätälöimällä, jotta vammaisen henkilö voisi opiskella myös omalla paikakunnallaan	Toisen asteen oppilaitokset / rehtorit lukiot, VAO ja Yrkesakademin LUOVI	2014 →	
Mielenterveysongelmaisten lasten ja nuorten nykyistä tehokkaampi tukeminen	Huomioon otettavaksi mielenterveysstrategiassa Koulutusta mielenterveyden tunnusmerkkien tunnistamiseen Oppilashuoltoon normien mukaiset resurssit	Kaupungin sosiaali- ja terveystoimi, varhaiskasvatus- ja opetustoimi, toisen asteen koulutus	2014 →	
Mielenterveysongelmaisten vanhempien lasten tukeminen	Huomioon otettavaksi mielenterveysstrategiassa Koulutusta mielenterveyden tunnusmerkkien tunnistamiseen	Kaupungin sosiaali- ja terveystoimi, varhaiskasvatus- ja opetustoimi, toisen asteen koulutus	2014 →	
Nuorisotoimen Reimarin neuvontapalvelut myös vammaisille nuorille	Toiminnan mukauttaminen järjestelyin myös liikuntarajoitteisille ja aistivammaisille (kuuleminen ja näkeminen)	Nuorisotoimi / nuorisotoimenjohtaja	2014 →	

Esteettömät tilat päiväkoteihin ja kouluihin	Esteettömyys toteutetaan uudisrakentamisessa ja saneerausten yhteydessä	Rakennusvalvonta / rakennustarkastaja / Talotoimi / rakennuttajapäälliköt Varhaiskasvatus- ja perusopetustoimi, varhaiskasvatusjohtaja ja opetuspäälliköt	2014 →	
Kehittämiss ehdotus	Toimenpide	Vastuu	Aika	Seuranta

Sosiaali- ja terveystalvet

Kehittämisehdotus	Toimenpide	Vastuu	Aika	Seuranta
Vastaanottoihin induktiosilmukat	Henkilöstökoulutus ja tiedottaminen esteettömistä ratkaisuista. Ratkaisujen tekninen toteuttaminen, esim. kannettava palvelusilmukka.	Henkilöstöpalvelut / koulutussuunnitteli- ja Eri hallintokunnat Vammaisneuvosto Yksityinen palvelusektori	2014 →	
Palvelupisteiden vuoronumero- järjestelmät sovellettava myös näkö- ja kuulovammaisille henkilöille	Vuoronumerot sanallisiksi ja digitaalisiksi	Terveyskeskukset, Vaasan sairaanhoitopiiri, yksityiset terveystalvetujen tarjoajat	2014 →	
Tekstiviesti- ja sähköpostipalvelu terveydenhuollon varausjärjestelmiin	Kuuroille ja huonokuuloisille mahdollisuus tekstiviesti- ja sähköpostipalveluun terveydenhuollon varausjärjestelmissä (lääkäri ja hammashuolto)	Terveyskeskukset, Vaasan sairaanhoitopiiri, yksityiset terveystalvetujen tarjoajat	2014 →	
Lyhyemmät odotusajat lääkäreille, ettei vamma aiheuta lisäkomplikaatioita Pitkäaikaissairaille taattava hoitoon pääsy mahdollisimman nopeasti (hoitotakuu?)	Omalääkäritoiminnan turvaaminen erityisryhmille, palvelujen priorisointi	Terveyskeskukset	Jatkuva tehtävä	
Kehitysvammaiselle tai muisti- sairaalle henkilölle saattaja mukaan sairaalakäynteihin.	Varauduttava henkilöstö- resurssien irrottamiseen äkillisiin sairauskäynteihin	Asumisyksiköt ja akuuttivastaanotto	2014 →	
Hammashoitoon pääsy nopeammaksi, kun kysymyksessä on paljon lääkkeitä käyttävä potilas	Palvelujen priorisointi	Terveyskeskukset	Jatkuva tehtävä	
Tukihenkilölle tai omaiselle tietoa vammaisen henkilön sairaudesta, jos potilaalla on ymmärtämisenvaikeuksia Vapaampi tiedonsiirto/jakaminen kaikkien tahojen välillä, yksilön parasta ajatellen	Varmistettava, että läheisen tiedot ovat potilasrekisterissä. Informointi salassapitosäännöksistä ja mahdollisuudesta antaa valtakirjalla lupa tiedon luovuttamiseen toiselle. Edunvalvoja henkilölle, jolla on ymmärtämisen vaikeuksia.	Sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstö Potilas- ja sosiaaliamiehet	2014 →	
Sairaalasta kotiutettaessa tai kotilomasta tieto myös omaiselle	Katso edellinen kohta	Katso edellinen kohta	2014 →	

Vammaisen lapsen perheen tukeminen	Kehitetään menetelmiä ja lisätään tiedotusta, kotipalvelun tukitoimista vammaisten lasten perheille. Lastensuojeluyksiköille myös vammaisen lapsen tukemiseen osaamista.	Kaupungin sosiaali- ja terveystoimi, vammaispalvelut ja lastensuojelu / johtajat + varhaiskasvatus- ja perusopetustoimi	2014 →	
Kehitys- ja kuulovammaisten henkilöiden saatava hoitoa sairaalassa ilman omaisen läsnäoloa ja apua	Koulutusta ammattilaisille erilaisuuden kohtaamisesta. Potilaiden vammaisuus huomioitava henkilöstön mitoituksessa.	Sairaalat ja terveyskeskukset, koulutussuunnittelija	2014 →	
Kuulovammaisen ja puhevammaisen henkilön sekä hoitohenkilökunnan kommunikointi Tulkkipalveluita tulisi saada helposti ja riittävästi ympäri- vuorokautinen päivystys	Tietosuoja selvittäminen ja kommunikoinnin yksilökohtainen toteuttaminen. Tekstiviestien ja sähköpostin käyttö, kuvakommunikaation käyttö tutuksi.	Sairaalat ja kaupungit sosiaali- ja terveystoimi	Jatkuva tehtävä	
Viittomakieltä osaavan henkilökunnan hyödyntäminen sosiaali- ja terveyspalveluissa	Rekisteri hoitajista, joilla on viittomakielen taito. Viittomakielen koulutusta henkilöstölle.	Vaasan sairaanhoitopiiri, kaupungin sosiaali- ja terveystoimi Koulutussuunnittelijat	Jatkuva tehtävä	
Kehitysvammaisten ja kuulovammaisten vanhusten palvelut ikäihmisten joukkoon	Ikääntyvät erityisryhmät on huomioitava palvelurakenteessa ja yksiköiden työnjaoissa. (Kuulovammaisten tarve päästä hoitoon toisten kuulovammaisten läheisyyteen, tulee huomioida sosiaalisen verkoston tärkeys.)	Kaupungin sosiaali- ja terveystoimi, vammaispalvelut, koti- ja laitoshoidot, alueiden johtajat	Jatkuva tehtävä	
Laitospaikkoja (= turvallinen paikka) tulisi saada heti muistisairaille – heti kun kotona on turvatonta	Muistisairaiden lisääntymisen huomioiminen palveluja suunniteltaessa	Kaupungin sosiaali- ja terveystoimi	Jatkuva tehtävä	
Päihdepalveluja kaikille	Puheeksi ottaminen Huomioitava esteettömät päihdepalvelut ja erilaisuuden kohtaaminen	Kaupungin sosiaali- ja terveystoimi, terveyspalvelut ja päihdepalvelut / palvelujen johtajat	Jatkuva tehtävä	
Avun tarjoamiskyynnystä matalalattava. Matalan kynnyksen (helppo tulla) palvelut. Palveluohjaus toimivammaksi.	Asioinnin sujuvoittaminen ”yhdenluukun-periaatteella” eli byrokratian hälventäminen	Kaupungin sosiaali- ja terveystoimi, vammaispalvelut, yhdistykset ja Kelaneuvojat	Jatkuva tehtävä	
Kehittämissuositus	Toimenpide	Vastuu	Aika	Seuranta

Kehittämis ehdotus	Toimenpide	Vastuu	Aika	Seuranta
Asiakasta kuunteleva lääkäri ja henkilökunta. Lisää tietoa erityissairauksista ja kehitysvammaisuudesta	Asiakkaan osallisuuden lisääminen. Hoitohenkilökunnalle kokemuskouluttajia puhumaan koulutustilaisuuksiin	Kaupungin sosiaali- ja terveystoimi, terveystoimi, terveystoimi, terveystoimi		
Lisäksiä konkreettiseen työhön lisättävä (sos.+ terv. puoli), sijaisuussäästö näkyy järjestötyössä.	Julkisten palvelujen resurssien huomioiminen ja mahdolliset ostopalvelut yhdistyksiltä.	Kaupungin sosiaali- ja terveystoimi		

Henkilökohtainen apu

Kehittämis ehdotus	Toimenpide	Vastuu	Aika	Seuranta
Vaasan seudun avustajakeskus palvelemaan kaikkia henkilökohtaisen avun tarvisijoita ympärivuorokauden. Henkilökohtaisen avustajan koulutus tai ainakin perehdytys Muistisairaalle henkilökohtainen avustaja Kaikille vammaisille henkilöille avustajakortti käyttöön	Kehitetään avustajakeskustoimintaa; ympärivuorokautista päivystystä ja avustajien perehdytystä Kansallinen muistiohjelma suosittaa että palvelusuunnitelman osana mietitään myös kuntoutumissuunnitelma. Avustajakortti toiminnan laajentaminen kaikille vammaisille henkilöille, tiedottaminen palveluntuottajille	Kaupungin vammaispalvelut, Vaasan seudun Avustajakeskus Vammaisneuvosto Vammaisjärjestöt	2014 →	

Kuntoutuminen

Kehittämissuositus	Toimenpide	Vastuu	Aika	Seuranta
Enemmän tietoa oikeuksista, neuvoa hakemusten tekemiseen ja valitusprosessiin	Tiedottamisen tehostaminen, selkokielen ja henkilökohtainen neuvonta (erityisesti vuorovaikutteisen internet-palvelun kehittäminen palveluneuvonnaksi) Palvelusuunnitelma palaverit informatiivisiksi vuorovaikutustilaisuuksiksi ”Kuntoutuspalvelut Vaasassa” -esitteen päivittäminen	Järjestöt, vammais- ja kuntoutuspalvelut, kuntoutuksen asiakasyhteistyöryhmä, vammais- ja esteettömyysasiamies, potilas- ja sosiaaliasiamiehet	Jatkuva tehtävä	Kelaneuvojat aloittaneet 1.6.2013
Ensieto- ja sopeutumisvalmennuskursseja tulee järjestää ja niille pääsy pitää turvata myös ensi kertaa ikääntyneinä vammautuvilla sekä mielenterveyskuntoutujille	Kursseista tiedottaminen Kurssien lukumäärään ja sisältöihin vaikuttaminen (taloudellinen tuki)	Ikäkeskus, sosiaalityö, VKS, vammaisjärjestöt,	2014 →	
Paikallista avokuntoutusta tulee kehittää kun ei pääse tai enää jaksa mennä laitospalveluun Eri vammaisten henkilöiden kuntoutuminen on oltava mahdollista.	Sosiaali- ja terveystoimen, vapaa-aikatoimen sekä järjestöjen toiminnasta tiedottaminen Yli 65-vuotiaiden kuntoutuksesta, veteraanien- ja kotikuntoutuksesta tiedottaminen.	Kaupungin sosiaali- ja terveystoimi, vammais- ja kuntoutuspalvelut	2014 →	
Nuorten mielenterveyspalveluja ja kuntoutusta on lisättävä, etteivät he syrjäydy työelämästä Kaikille tarvitseville mahdollisuus saada valmentaja arjessa selviytymiseen (esim. neuropsykiatrisen valmentaja)	Oikea-aikaiset palvelut, parempi yhteistyö, selkeämpi työnjako eri toimijoiden kesken Netti-Klaara toiminnoista tiedottaminen	Kaupungin sosiaali- ja terveystoimi, Klaara, TE-toimi, VKS, KELA	2014 →	
Myös kehitysvammaisille ja mielenterveyskuntoutujille oikeus kuntoutukseen, kun ilmenee kuntoutusta vaativia lisäsairauksia	Kehitysvammaisten ja mielenterveyskuntoutujien kaikinlaisen kuntoutustarpeen tunnistaminen ja kuntoutuksen ohjelmointi	Kaupungin sosiaali- ja terveystoimi, sosiaalityöntekijät ja terveydenhoitohenkilöstö VKS KELA	2014 →	
Apuvälineitä (palovaroittimet, ovivahdit, ym.) tulisi saada helposti (vuokraus, ostot)	Apuvälineistä tiedottaminen	Kaupungin sosiaali- ja terveystoimi, sosiaalityöntekijät	2014 →	

laina) – tiedotus asiasta Tarvittavat liikunta- ja harrastusvälineet lainattaviksi kaikille.	Apuvälinevaraston välineitä laajentaa myös liikunta- ja harrastusvälineisiin	ja terveydenhoito- henkilöstö. erityisliikunnanohjaaja VKS kuntoutusohjaajat		
---	--	---	--	--

Työllisyys ja työelämä

Kehittämisehdotus	Toimenpide	Vastuu	Aika	Seuranta
Työpaikkoja vammaisille henkilöille Vaasan kaupungin omissa hallintokunnissa	Vammaisneuvoston haaste osatyökykyisten työllistämiseksi (2.12.2013) Vaasan kaupungista esimerkillinen vammaisten työnantaja; työllistämisstrategiaan toimintasuunnitelma osatyökykyisten työllistämiseksi Työllistämistoimikunnan info hallintokunnille, järjestöille ja yksityisille työnantajille osatyökykyisten työllistämisen tukitoimista Työtilojen esteettömyys huomioitava. Kaupungille rahasto, josta yrittäjä/yhteisöt voivat hakea tukea muutostöille	Henkilöstöpalvelut / henkilöstöpäällikkö Eri hallintokunnat / virastopäälliköt Henkilöstöpäällikkö Työllistämistoimikunta, TE-keskus, Kela, VASEK Siivoustoimi halukas tukitoimin työllistämään vammaisia henkilöitä Rakennusvalvonta, vammaisneuvosto	2014 →	
Kuntoutusta työvalmiuksiin (työelämään siirtymisvaihe ja työelämään palaamisvaihe) Työ- ja päivätoiminnan kehittäminen	Työkokeilupaiikkoja, työvalmennuspaikkoja, oppisopimuspaiikkoja, sosiaalisia yrityksiä, innovatiivisia ratkaisuja	Jupiter TE-keskus VASEK Yrittäjät Henkilöstöpalvelut, työllistämistoimikunta ja eri hallintokunnat vammaispalvelut ja vammaisjärjestöt, Majakka, Finnvacon, Kärkulla	Jatkuva tehtävä	

Toimeentulo ja sosiaaliturva

Kehittämisehdotus	Toimenpide	Vastuu	Aika	Seuranta
Mahdollisuus kalliisiin lääkkeisiin jo tammikuussa	Sosiaalitoimen laina alkuvuonna hankittaville lääkkeille	Sosiaali- ja terveystoimi / sosiaalityönjohtaja	2014 →	
Toimeentulon turvaaminen	Sosiaalinen luototus	Sosiaali- ja terveystoimi / sosiaalityönjohtaja		

Muuta

Kehittämisehdotus	Toimenpide	Vastuu	Aika	Seuranta
Vammaisneuvostolle suunnitelmien ja toteutuksen hyväksyjän rooli	Kaupunkiorganisaation ja strategioiden kehittäminen ja niissä yhdenvertaisuuden huomioiminen myös vammaisten henkilöiden osalta. Vammaisneuvoston ja vammais- ja esteettömyysasiamies samaan organisaatioon.	Kaupunginhallitus	2014 →	

